

<http://dighum.uoc.edu>

Dossier «El ciberplagi acadèmic»

El ciberplagi acadèmic: esbrinant-ne les causes per tal d'enllestir les solucions*

Rubén Comas

Doctorand del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació de la Universitat de les Illes Balears (UIB)
rubencomas@gmail.com

Jaume Sureda

Catedràtic del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació de la Universitat de les Illes Balears (UIB)
sureda.negre@gmail.com

Data de presentació: setembre de 2008

Data d'acceptació: novembre de 2008

Data de publicació: desembre de 2008

Citació recomanada:

COMAS, Rubén; SUREDA, Jaume (2008). "El ciberplagi acadèmic: esbrinant-ne les causes per tal d'enllestir les solucions". *Digithum*, núm. 10 [article en línia]. DOI: <http://dx.doi.org/10.7238/d.v0i10.505>

Dues dades relatives a l'abast del plagi acadèmic entre l'alumnat universitari espanyol basten perquè ens facem una idea de la magnitud del fenomen: el 61,1% dels universitaris de l'Estat afirma que ha copiat –almenys una vegada– fragments de textos de pàgines web i, sense esmentar-los, els ha incorporats a treballs lliurats com si fossin propis; el 3,3% manifesta que ha comprat treballs i els ha lliurats com si fossin d'autoria pròpia (Sureda *et al.*, 2008).¹ Els dits acusatoris no han trigat a apuntar, erròniament segons el nostre parer, internet com a culpable principal d'aquestes malifetes. Sens dubte, la xarxa ha provocat un increment dels casos

de plagi acadèmic entre l'alumnat universitari; internet i les TIC «faciliten» la comissió d'aquesta pràctica contrària a la integritat acadèmica. Les arrels del mal, emperò, són extenses i xuclen des de més endins.

Culpar les TIC de l'augment dels casos de plagi en entorns acadèmics és semblant a culpar d'un robatori bancari la presència d'efectiu a l'edifici. Efectivament, si al banc no hi hagués diners no es produïrien robatoris; però s'incrementarien si els banquers deixessin la caixa oberta. Evidentment, els banquers no posen munts de diners en efectiu apilats a la porta principal de les su-

*. Aquest article s'ha fet en el marc del projecte R+D finançat pel Ministeri de Ciència i Innovació *El ciberplagi entre els estudiants universitaris*, amb la referència SEJ2006-10413. Els autors agraïxen al Ministeri el suport que han rebut.

1. Les dades foren obtingudes l'any 2007 d'una mostra de 560 alumnes de tot l'Estat espanyol. Un estudi més rigorós realitzat amb una mostra representativa de l'alumnat de la Universitat de les Illes Balears (727 alumnes enquestats) va proporcionar percentatges encara més grans: el 76,6% afirmà que havia copiat i presentat com a propis continguts de webs, i el 4,7% digué que havia comprat treballs. Aquestes xifres concorden amb els resultats obtinguts en els darrers anys en treballs de recerca duts a terme en altres països emprant la mateixa metodologia d'investigació (Underwood *et al.*, 2003; Chapman *et al.*, 2004; Bilić-Zulle *et al.*, 2005; Teixeira *et al.*, 2006; McCabe *et al.*, 2006; Rey-Abella *et al.*, 2006; Agnes 2008).

<http://dighum.uoc.edu>

El ciberplagi acadèmic: esbrinant-ne les causes per tal d'enllestir les solucions

cursals. En el camp de l'educació, en canvi, les incitacions al frau són constants; començant per demandes per part del professorat de tasques acadèmiques poc assenyades i acabant en sofisticats portals que ofereixen treballs acadèmics a la carta (Sureda *et al.*, 2007b). Tornant al paral·lelisme anterior, també és important prendre consciència que no és només una tasca dels guardes de seguretat ni dels jutges i les ordenances prevenir els robatoris als bancs. La immensa majoria de persones no robarien un banc, fins i tot si poguessin. En el cas del plagi acadèmic, entenem que passa una cosa semblant: és un problema que no se circumscriu al professorat ni afecta tot l'alumnat. Sigui com sigui, però, és una malura que només es curarà si es diagnostica bé i no s'atribueix a un fals cap d'esquila.

Amb internet no s'ha inventat el plagi en entorns acadèmics; molt probablement, això sí, s'ha fet més fàcil (cometre'l, però també detectar-lo). El plagi és un fenomen cultural complex. La forma actual d'entendre la creació, l'autoria i la propietat intel·lectual, el *copyright*, els drets d'autor i també el plagi es remunten a poc més de tres segles enrere i va íntimament lligada a la concepció d'unes altres nocions, com ara l'individualisme, l'autonomia, l'originalitat i la propietat privada (Swearingen, 1999). La noció d'autoria i propietat intel·lectual en texts escrits emergeix de manera molt clara a Europa en el moment de convergència històrica entre la reforma protestant i l'adveniment de la impremta (Mallon, 2001). El foment de l'individualisme i de l'originalitat que promogueren la Il·lustració i el romanticisme també són factors clau per tal d'entendre com ha anat evolucionant la forma d'operativitzar l'autoria. L'humanisme il·lustrat va emfatitzar excelsament les idees lockianes, que consideraven que el coneixement és fruit de la ment i la capacitat humana enteses com a exercicis individuals. A partir d'aquí va néixer la concepció de la propietat individual de les idees i el coneixement; i també els conceptes d'autoria i drets d'autor entesos de manera propera a l'actual (Foucault, 1968). Però, insistim, les qüestions relatives a la creació, l'originalitat i l'autoria no sempre s'han entès de la mateixa forma; són constructes socials que han anat canviant al llarg del temps i que, sens dubte, en el futur continuaran variant.

Howard (1999) destrià quatre pilars bàsics sobre els quals se sosté la noció moderna d'autor: l'autonomia, l'originalitat, la propietat i la moral. L'itinerari que marca la professora Howard parteix del fet que l'autor ha de ser autònom amb relació a la seva creació i, d'altra banda, la seva creació ha de ser original. Com a segon pas, l'autonomia i l'originalitat de l'autor requereixen drets de propietat sobre la seva creació per tal que aquesta quedi salvaguardada. Finalment, l'autor que no segueix els principis d'autonomia i originalitat en la seva creació demostra, segons paraules de la mateixa Howard, «una absència de moralitat» (Howard, 1999) i mereix ser punit per aquest fet. Amb la perspectiva actual, les quatre propietats de l'autoria que assenyala Howard poden semblar fets naturals i fins a un cert punt poc controvertibles. Però convé no perdre de vista que els quatre referents sobre l'autoria

no deixen de ser, com succeeix amb el plagi, constructes culturals i expressions ideològiques d'un model de societat concret i d'un període històric determinat. En qualsevol expressió creativa al llarg de la història de la humanitat hi ha dues polaritzacions de termes i concepcions: imitació vs. originalitat, i col·laboració vs. autonomia. Aquests dobles perfils s'han donat en un sentit o un altre al llarg dels segles, i el fet que l'accent recaigüés més en un que en un altre ha depès, bàsicament, de condicionants socials, econòmics i polítics de cada moment. Per tant, com ja s'ha comentat, el plagi no és ni un fenomen nascut al bressol d'internet ni la forma d'entendre'l s'ha mantingut inalterable al llarg del temps. I encara més: ens aventurem a pronosticar que en l'esdevenidor les seves coordenades definitòries tornaran a canviar.

Entorn d'internet i de les possibilitats associades a les TIC s'està forjant l'escriptura i la noció d'autoria del futur. Els continguts (i molt especialment la transmissió i l'intercanvi) allotjats a la xarxa, com també les noves formes de comunicació que internet possibilita, suposen un pas més –potser decisiu– en la reformulació de l'autoria, l'originalitat i la creació. Els nous estils col·loquials d'escriptura (per exemple, en els xats o sistemes de comunicació síncrona), les noves fórmules de contacte, intercanvi i presentació, la immediatesa, la democratització de l'autoria, l'«horitzontalització» de la producció, la interactivitat, les diverses formes d'identitat associades a l'ús de la xarxa, la quantitat ingent d'informació recopilada, la facilitat d'intercanvi i cooperació, etc., representen, de manera global, un nou estat específic i emergent de transmissió de coneixement que en els propers anys trastocarà –ja ho ha començat a fer– moltes coses.

Quan hom s'endinsa en l'anàlisi del plagi acadèmic, s'entrevéu la coexistència de dues posicions clarament diferenciades: la primera –ja esmentada al principi d'aquest article– «culpa» la xarxa –i les TIC en general– del plagi i proposa establir mesures de detecció, control i regulació. La segona posició implica reconèixer que l'alumnat actual s'enfronta amb un conjunt de desafiaments socials, econòmics i tecnològics complexos i que, per a encarar-los de forma adequada, calen eines noves. En aquest context, el plagi acadèmic apareix com un raig més dins l'espectre generacional i s'apunten diversos factors per a explicar-ne les causes.

Els factors que poden ajudar a fer entendre el rerefons del fenomen del plagi entre l'alumnat són múltiples. Per tal de simplificar la nostra posició, diferenciem els factors lligats íntimament a l'esfera del sistema educatiu (en podríem dir factors intrasistema) dels que en queden fora (factors extrasistema). En tot cas, tots interactuen tot teixint una teranyina complexa, un sistema complex, que cal copsar amb cura.

Entre els elements intrasistema destaquem els següents:

- L'empobriment de la relació professorat-alumnat a causa, sobretot, de la massificació de les aules. S'ha demostrat en diversos estudis que una relació interpersonal més estreta entre el docent i l'alumne suposa una disminució del

<http://dighum.uoc.edu>

El ciberplagi acadèmic: esbrinant-ne les causes per tal d'enllestir les solucions

plagi acadèmic (Underwood *et al.*, 2003; McCabe *et al.*, 2006).

- La manca –o el desenvolupament escàs– d'estratègies documentals (tant de localització com de gestió i de citació de recursos) per part de l'alumnat universitari. En molts campus, l'anomenada «alfabetització informacional» és encara una quimera (Comas *et al.*, 2004; Jansen *et al.*, 2005; Comas *et al.*, 2006).
- Les demandes a l'alumnat de tipus de treballs que «inciten» a la comissió de plagi. Per exemple: sol·licitar treballs de la mateixa manera durant molts cursos; no fer un seguiment de les tasques que es van desenvolupant i només tenir un punt de contacte en el moment en què l'alumne entrega la feina; demanar treballs sense explicar el sentit de la tasca; no delimitar el tema o temes sobre els quals es vol que es treballi; no donar indicacions clares de les parts que han de compondre la feina per lliurar, etc.
- La demanda de treballs excessiva. La transformació dels processos d'avaluació a les universitats durant els vint darrers anys, amb una disminució dels exàmens de llibre tancat i un increment de l'avaluació basada en un treball de curs, ha suposat que el nombre de treballs que es demanen hagi augmentat i, per lògica, les «temptacions» de recórrer al plagi.
- La mala gestió del temps i dels recursos disponibles per part de l'alumnat.
- L'avaluació dels treballs de l'alumnat de forma superficial i poc raonada.
- La manca de normativa clara sobre la qüestió (sobretot al nostre país).
- El sistema educatiu, que premia el resultat per damunt del procés. Convertint l'objectiu primari de l'educació en el simple fet de capacitar per a assolir una feina, hi ha poc temps o reconeixement per a metaaprendre, crear i pensar. Sobta que, enmig de l'economia del coneixement i la societat de la informació i la comunicació, els estudiants siguin més poc creatius, innovadors i dinàmics dins l'esfera del sistema educatiu que quan actuen en altres entorns –fins i tot emprant les mateixes eines o recursos– (Conley, 2003; Rollnick *et al.*, 2008; Kempkes *et al.*, 2008).
- El canvi de mentalitat al voltant del paper de l'alumnat a la universitat:² l'alumnat com a client-consumidor i l'aprenentatge *fast-food* (Marcus, 1999; Harburg, 2006).
- La competitivitat entre l'alumnat, que el porta a cercar la «millor» manera d'obtenir els «millors» resultats.
- L'economia d'esforços per part de l'alumnat.
- La comoditat, la facilitat i l'anonimat que confereixen les TIC a l'hora de plagiar.

- La manca de col·laboració i coordinació entre els equips docents.
- La manca de comprensió per part de l'alumnat (i en certs casos també del professorat) de què és el plagi acadèmic. Hi ha un gran percentatge de plagi no intencional, provocat pel desconeixement de les normes i les pautes acadèmiques d'elaboració de treballs.

Pel que fa als factors externs al sistema educatiu, destaquem els següents:

- La idea, molt arrelada entre els més joves, que tot el que hi ha a la xarxa és de tothom i que es pot emprar, compartir, prendre com a propi i difondre de la manera que es desitgi.
- Els models i esquemes socials basats en la cultura de la reproducció més que en la reproducció i producció de la cultura.
- Els aspectes relatius a la «generació videoclip» (Funes, 2005; Garcés Montoya, 2006): veure i fer moltes coses en molt poc temps, amb la qual cosa augmenta l'abast de l'acció, emperò en minva la profunditat.
- Els exemples quasi diaris de frau i manca d'ètica en molts àmbits de la nostra vida: corrupció política, frauds acadèmics, moviments especuladors en les finances, justificació de guerres per mitjà de proves falses, falsificació de balanços en grans companyies, producció massiva de productes que imiten marques conegudes, etc.

Davant el fenomen creixent del plagi acadèmic, les universitats³ han reaccionat amb mesures que es poden exemplificar en tres figures professionals: la del jutge, la del policia i la de l'educador. Es fa de jutge quan les institucions acadèmiques, després de reglamentar el tema del plagi, sancionen l'alumnat infractor. Aquestes sancions van des del suspens en la qualificació de l'assignatura fins a la revocació i la retirada d'un títol ja expedit en cas d'haver-se descobert i provat la infracció un cop l'alumne hagi acabat la carrera.

La figura del policia queda reflectida, sobretot, en l'adopció i la utilització de programaris de detecció de plagi cada vegada més populars en centres d'ensenyament superior. Probablement es tracta d'un mètode eficaç per a la dissuasió i per a acomplir objectius immediats. Ara bé, si creiem que la tecnologia no és la causa dels mals, sinó un factor més, tampoc no podem aferrar-nos únicament a la tecnologia com a taula de salvació. A més, es dona la paradoxa que alguns d'aquests programes antiplagi van en contra de la protecció dels drets d'autor, ja que empenen bases

2. Aquest factor és molt més palès en entorns anglosaxons que en el nostre a hores d'ara.

3. Novament, sobretot en contextos anglosaxons.

de dades confeccionades a partir de treballs acadèmics lliurats per alumnes, els quals no han donat el seu consentiment perquè l'empresa creadora de programari els empli. D'altra banda, tampoc no es pot parlar d'una eficiència al 100% d'aquestes eines; ja hi ha hagut qui ha trobat maneres de burlar-ne el control (McKeever, 2006; Chaudhuri, 2008). També hi ha qui pensa (Sureda *et al.*, 2007b; Comas *et al.*, 2008) que l'ús d'aquestes eines ha provocat l'augment de casos de compravenda de treballs acadèmics originals i l'aparició d'una indústria dedicada a aquest camp. El frau de les «fàbriques» de treballs acadèmics genera un nou element de desigualtat a les aules: només els qui tenen capacitat adquisitiva es poden escapar del control de la institució, i els qui no ho poden fer o bé tempten la sort o bé han d'acabar per fer el treball que els altres han obtingut amb esforç escàs.

I arribem a la tercera de les figures esmentades: els educadors; professionals que darrerament esmercen molt esforç a perseguir i descobrir el frau i poc a corregir les condicions que l'afavoreixen. Detectar –la tasca del policia– és necessari i fins i tot pot ser eficaç a curt termini. A la llarga, però, ben poca cosa es resoldrà si les demandes a l'alumnat no se centren en treballs originals i personals, en treballs que es basin en metodologies de generació i solució de problemes i anàlisi crítica. D'altra banda, cal augmentar les capacitats i les habilitats de l'alumnat.

Potser el plagi en el món acadèmic és com un herpes, que com és sabut, és una lesió cutània de la qual es poden reduir els símptomes, però que no es pot curar com a malaltia. Per a entendre l'extensió d'aquest mal, convé recordar algunes de les característiques del «biòtop» en el qual es desenvolupa. Cal no perdre de vista que ensenyem una cohort d'estudiants molts dels quals formen part de la primera generació de la seva família que pot anar a la universitat; són una generació marcada pel treball a temps parcial i la cultura del videoclip; una generació que ha crescut emprant unes tecnologies que fan necessària una reformulació dels principis d'autoria i propietat intel·lectual i de les quals ells són els grans portabanderes. La proliferació i popularitat d'internet i de les TIC en l'educació ha provocat que l'alfabetització no sigui un punt i final sedentari, una habilitat per aconseguir, sinó un procés de desenvolupament itinerant. En l'habilitat per a descodificar un text i interpretar-lo en primera persona rau el procés pel qual la informació es converteix en coneixement. Les formes clàssiques d'alfabetització, basades en la codificació i la descodificació, s'han de combinar i s'han de traduir en un ambient de mitjans de comunicació i informació mixt. Cal establir mecanismes que previnguin i aclareixin la confusió existent entre cercar, localitzar i utilitzar informació; i és aquest un dels principals motius pels quals el plagi és un problema cabdal en l'escenari educatiu actual.

El plagi és un símptoma d'una crisi de posicionament, el vèrtex superior d'un iceberg que constitueix la necessitat de reconfiguració del paper del professorat, l'alumnat, el personal dels serveis bibliotecaris i el personal administratiu a les nostres universitats. Tanmateix, les discussions i els punts de vista arran del plagi aca-

dèmic també mostren la relació entre coneixement i societat. Sigui com sigui, calen un debat i una reflexió profunds per tal de prendre mesures per a capgirar una situació que advertim que és perillosa.

El recull d'articles que hem preparat per a aquest monogràfic –que esperem que ajudin en el debat necessari– aborden el plagi acadèmic des de diferents punts de vista. D'una banda, Santiago Cavanillas (catedràtic de Dret de la Universitat de les Illes Balears) introdueix el vessant normatiu en relació amb el plagi acadèmic. Els professors Lidija Billić-Zulle i Mladen Petrovečki, de la Facultat de Medicina de la Universitat de Rijeka (Croàcia), dibuixen un estat de la qüestió de la recerca que s'ha desenvolupat sobre el plagi acadèmic a Europa en els darrers anys. El professor Karl Jones, de la Universitat John Moores de Liverpool, presenta i descriu els principals sistemes de detecció de plagi implementats a les universitats. Finalment, els autors d'aquesta introducció i Mercè Morey presentem una recopilació de webs, portals i referències bibliogràfiques que poden servir per a provocar l'interès dels lectors en la matèria.

Bibliografia

- AGNES, J. (2008). «Los usos de Internet en la educación superior: de la documentación al plagio» [en línia]. Six Degrés. [Data de consulta: 12 de juny de 2008].
<http://www.compilatio.net/files/080521_sixdegres-univ-barcelona_univ-zaragoza_encuesta-plagio.pdf>
- BILIĆ-ZULLE, L. [et al.] (2005). «Prevalence of plagiarism among medical students». *Croatian Medical Journal*. Vol. 46, núm. 1, pàg. 126-31.
- CHAPMAN, K. J.; LUPTON, R. A. (2004). «Academic Dishonesty in a Global Educational Market: A Comparison of Hong Kong and American University Business Students». *The International Journal of Educational Management*. Vol. 18, núm. 7, pàg. 425-435.
- CHAUDHURI, J. (2008). «Deterring digital plagiarism, how effective is the detection process?» [article en línia]. *Webology*. Vol. 5, núm. 1. [Data de consulta: 12 de juny de 2008].
<<http://www.webology.ir/2008/v5n1/a50.html>>
- COMAS, R.; SUREDA, J. (2004). «The use of new technologies amongst Balearic Islands minors» [article en línia]. *AARE Conference 2004*. Melbourne. [Data de consulta: 8 de juny de 2008].
<<http://www.aare.edu.au/04pap/for04246.pdf>>
- COMAS, R.; SUREDA, J. (2006). *Internet como fuente de documentación académica entre estudiantes universitarios* [en línia]. Palma: Fundació Universitat-Empresa de les Illes Balears. [Data de consulta: 19 juliol de 2008].
<<http://www.xarxasegura.net/descarga/Cerques%20a%20Internet-1.pdf>>

<http://digitum.uoc.edu>

El ciberplagi acadèmic: esbrinant-ne les causes per tal d'enllestir les solucions

- COMAS, R.; SUREDA, J. (2008). «El intercambio y compra-venta de trabajos académicos» [article en línia]. *EduTec-E. Revista Electrónica de Tecnología Educativa*. Núm. 26. [Data de consulta: 15 d'agost de 2008].
<http://edutec.rediris.es/Revelec2/revelec26/edutec26_intercambio_y_compra-venta_de_trabajos_academicos.html>
- CONLEY, D. (2003). *Understanding University Success. A Project of the Association of American Universities and The Pew Charitable Trusts*. Eugene (Oregon, Estats Units): Center for Educational Policy Research.
- FOUCAULT, M. (1968, juliol-setembre). «Qu'est-ce qu'un auteur?». *Bulletin de la Société Française de Philosophie*. Núm. LXIV. [Traducció castellana (1985): *Qué es un autor*. Mèxic: Universitat Autònoma de Taxcala.]
- FUNES, E. (2005). «Espectadores, los alumnos del siglo XXI». *Revista Comunicar*. Núm. 24, pàg. 105-112.
- GARCÉS MONTOYA, A. (2006). «Juventud y escuela: Percepciones y estereotipos que rondan el espacio escolar» [article en línia]. *Última década*. Vol. 14, núm. 24, pàg. 61-77. [Data de consulta: 4 de juny de 2008].
<http://www.scielo.cl/scielo.php?Script=sci_arttext&pid=S0718-22362006000100004&lng=es&nrm=iso>
- HARBURG, F. (2006, maig). «Fast food learning?». *Chief Learning Officer*. Vol. 5, núm. 5.
- HOWARD, R. M. (1999). *Standing in the shadow of giants: Plagiarists, authors, collaborators*. Stamford (Connecticut, Estats Units): Ablex Pub.
- JANSEN, B.; SPINK, A. (2005). «An analysis of web searching by European AlltheWeb.com users». *Information Processing and Management: an International Journal*. Vol. 41, núm. 2, pàg. 361-381.
- KEMPKES, G.; POHL, C. (2008). «Do Institutions Matter for University Cost Efficiency? Evidence from Germany». *CESifo Economic Studies*. Vol. 54, núm. 2, pàg. 177-203.
- MALLON, J. (2001). *Stolen words*. Chicago: Harvest Books.
- MARCUS, J. (1999, setembre). «Rise of fast-food learning» [article en línia]. *The Times Higher Education*. [Data de consulta: 12 de juny de 2008].
<<http://www.timeshighereducation.co.uk/story.asp?storyCode=147792§ioncode=26>>
- MCCABE, D. L. [et al.] (2006). «Academic Dishonesty in Graduate Business Programs: Prevalence, Causes, and Proposed Action». *The Academy of Management Learning and Education*. Vol. 5, núm. 3.
- McKEEVER, L. (2006, abril). «Online plagiarism detection services: saviour or scourge?». *Assessment and evaluation in higher education*. Vol. 31, núm. 2.
- ROLLNICK, M. [et al.] (2008). «Students' learning-approach profiles in relation to their university experience and success». *Teaching in Higher Education*. Vol. 13, núm. 1, pàg. 29-42.
- SUREDA, J.; COMAS, R. (coordinadors) (2007a). *El plagio y otras formas de deshonestidad académica entre el alumnado de la UIB. Resultados generales* [en línia]. Informe d'investigació del grup Educació i Ciutadania. [Data de consulta: 14 de juliol de 2008].
<<http://www.ciberplagio.com/>>
- SUREDA, J.; COMAS, R.; CASERO, A. (2008). *La integridad académica entre el alumnado universitario español*. En premsa.
- SUREDA, J.; COMAS, R.; MUT, B. (2007b). *Las «fábricas» de trabajos académicos: una incitación al fraude en las aulas* [en línia]. Informe d'investigació del grup Educació i Ciutadania. [Data de consulta: 14 de Juliol de 2008].
<<http://www.ciberplagio.com/>>
- SWEARINGEN, C. (1999). «Originality, authenticity, imitation, and plagiarism: Augustine's Chinese cousins». A: L. BURANEN, A. ROY (editors). *Perspectives on Plagiarism and Intellectual Property in the Postmodern World*. Nova York: State University of New York Press.
- TEIXEIRA, A.; ROCHA, M. F. (2006). «Academic Cheating in Austria, Portugal, Romania and Spain: a comparative analysis». *Research in Comparative and International Education*. Vol. 3, núm. 1.
- UNDERWOOD, J.; SZABO, T. (2003). «Academic offences and e-learning: individual propensities in cheating». *British Journal of Educational Technology*. Vol. 34, núm. 4, pàg. 467-478.

Rubén Comas**Doctorand del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació de la Universitat de les Illes Balears (UIB)**

rubencomas@gmail.com

Llicenciat en Pedagogia i diplomad en Educació Social per la Universitat de les Illes Balears (UIB). Actualment és doctorand en el Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació de la UIB, on es dedica a la docència i a tasques de recerca en temes relatius als usos socials d'internet, el plagi acadèmic i les estratègies de documentació lligades a l'ús de les TIC. És membre de l'equip de recerca Educació i Ciutadania de la UIB, té diversos treballs publicats en revistes acadèmiques i ha fet ponències en diversos fòrums internacionals.

Jaume Sureda**Catedràtic del Departament de Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació de la Universitat de les Illes Balears (UIB)**

sureda.negre@gmail.com

Llicenciat en Pedagogia per la Universitat de Barcelona (UB) i doctor en Ciències de l'Educació per la Universitat de les Illes Balears (UIB). La seva tasca docent i investigadora gira entorn de tres àrees: els usos socials d'internet –especialment per part dels joves–, l'educació ambiental i, finalment, la interpretació del patrimoni. Fou vicerector de la UIB durant vuit anys i en l'actualitat dirigeix els estudis d'Educació Social a la UIB i el projecte *El ciberplagi entre els estudiants universitaris* finançat pel Ministeri de Ciència i Innovació. Actualment dirigeix el grup de recerca Educació i Ciutadania.